

KÄSMU MAJAKA SADAM

MERENDUSKESKUS

KÄSMU ELANIKE ÜHINE ASI!

Rannaküla Käsmu on siiani ilma sadamata. Kutsume teid üles toetama Käsmu väikesadama rajamist. Käsmu on seda väärt, me kõik väärimme seda! Sadam annab Käsmule võimaluse areneda ja jääda külana kaardile. Sadama kaudu oleme ühendatud maailmaga ja maailm meiega. Ehkki see tuleb väiksem kui Võsul, saab see olema Meie Oma Sadam.

Siin on kümme põhjust Käsmu Sadama rajamiseks:

- Käsmu rannakalurid saavad konkurentsivõimelise sadama ja võimaluse tasuta oma aluseid hoida.
- Rannaala saab korda ja kauniks.
- Kohalikud elanikud võivad tänu oma kinnisvara väärtuse tõusule.
- Saabuvad jahid elavad kohalikku elu ja ettevõtlust.
- Tekib ühendus maailmaga vee kaudu, loome Käsmu Mereväravad.
- Noortel tekib võimalusi ettevõtluseks ja vaba aja veetmiseks kodukülas.
- Merepääste saab korraliku kodu ja seeläbi paraneb küla turvalisus.
- Uus muul toetab Käsmu majakat, takistades pinnase ärauhutumist mere poolt.
- Väärtuslik Käsmu Meremuuseum saab tänu rajatavale hoonele uued võimalused praktiliseks laevaehituseks ja eksponeerimiseks.
- Käsmu elanikud saavad renoveeritavas ohvitseride majas võimaluse ühistegevuseks ja oma rannapoe.

MTÜ Käsmu Majaka Sadam juhatus, liikmete nimel

Võrdlusmoment

Töö alustamiseks on arhitektil kaks peamist eeldust: tellija peab teadma, mida ta soovib teha ja kellele ta seda teha soovib. Siit algab arhitekti töömaa – otsida viis, et tellija meeles mõlkunud kasutajad saaksid maksimaalselt keskkonda sobiva vormi oma tegemiste elluviimiseks. Käsmu puhul mõlkus tellijal meeles umbes 40 kohalikku

paadimeest, kes vajavad turvalist kodusadamat oma aluste hoidmiseks. Suurt kaldapealset tegevust, mis eeldaks pirakaid staapelplatse jms, ette näha polnud. Seevastu sooviti näha hoonet, kus oleks võimalik ehitada puidust aluseid ja hoida vastavat inventari, sooviti näha peamiselt noortele suunatud tegevust täis n-ö kogukonnamaja ning loomulikult ka sadamahoonet, kus paikneksid

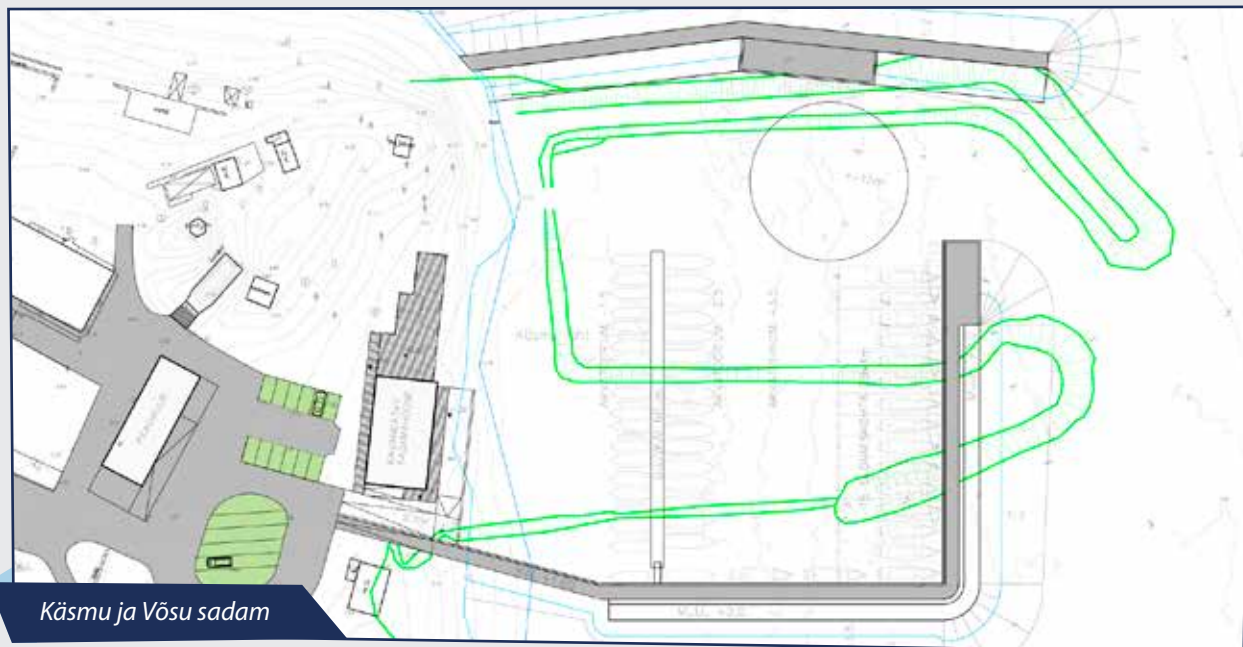
kalurite võrgukuurid, sadamakapteni tööruumid ja loomulikult saun merelt tulijatele. Viimane on oluline ka mereõnnetuste korral inimestele abi pakkumisel. Ideaalis paikneks hoones ka koht, kus merel käimisest või mere vaatamisest tühjaks läinud kõhtu saaks täita. Nõudeks oli, et sadamaala oleks avatud iseloomuga ja sadamahoone merepinnast madalam kui tänane kordonihoone.

Kuna Käsmu on rikkaliku mereajaloo pärandiga paik, siis arhitektina sai soovitatud arvestada keskmisest enam ajalooliste puulaevade poolt esitatavate nõuetega. Keskkonnainimesed soovitasid sadamat hoida mere pool, et poleks tarvis kaldasse auku kaevama hakata, vaid teha sadam ikka sinna, kus vesi juba olemas on.

Tulemusena sündis Eesti mõis-tes keskmisest oluliselt väiksem väikesadam. Kuna inimestele on omane alati asju võrrelda, siis olen siin jutu kõrval skeemil välja toonud võrdluse teise, naabruses asuva Võsu väikesadamaga. Võsu sadam (joonisel rohelisega) on Käsmule suuruselt lähedane. Ka akvatooriumi kaitserajatised on neil kahe peal võrdsed, vahe seisneb selles, et Käsmu kavandatud akvatooriumi lahend pakub ajaloolistele laevadele ja ka teistele oluliselt paremat manöövervus- ja sildumisvõimalust.

Loomulikult ei puudu Käsmu sadama kavandist hästi kasutatav slipp ega ka teised väikesed nipid ja trikid, mis teevad merega sina peal olevate kaptenite elu lihtsamaks ja turvalisemaks.

Indrek Allmann
Arhitektuuribüroo Pluss arhitekt

Käsmu ja Võsu sadam

Maakonna arvamus

Lääne-Viru maakonnaplaneering „Lääne-Viru maakonna rannikuala“ käsitleb Käsmu sadama ajalooliselt välja kujunenud sadamakohta kui S3 väikesadamat.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi väikesadamate kontseptsioon nimetab Käsmut kui Eesti väikesadamate võrgustikku kuuluvat sadamat. Võrgustiku arendamisel on lähtutud mereturismi marsruutide arendamisest ja võrgustikust, kus kahe sadama vahe ei ole rohkem kui 30 meremiili. Teised Lääne-Viru

maakonna kontseptsioonis nimetatud väikesadamate võrgustiku sadamad on Vergi, Eisma ja Mahu.

Maakonna arengustrateegia 2030 eelnõu kohaselt on tegevuskava 2020 eesmärgiks alustada väikesadamate võrgustiku arendustööga, mille tegevustena on märgitud rahvusvahelises koostööprojektis osalemine ning Lääne-Viru väikesadamate võrgustiku parendamine, mis hõlmaks investeeringuid väikesadamatesse vastavate toetusmeetmete toel. Sadamatena on seal nimetatud Käsmu,

Võsu, Vergi, Eisma, Karepa, Mahu ja Kunda jahisadamat.

Oleme olnud seisukohal, et maakonna rannikuala arendamisel on väga oluline meie sadamate arendamine, mis on ühelt poolt seotud traditsioonilise majandustegevusega rannikualadel, aga teiselt poolt annab juurde uusi võimalusi eelkõige mereturismi ja seeläbi ka rannikuala majanduse arendamiseks, arvestades seejuures ka meie merenaabrite potentsiaali olla mereturistina meie väikesadamate külastajaks.

Samas tõdeme, et mereturismi

arendamisel on oluline just võrgustiku kasvõi järkjärguline arendamine, sest üksik, isoleeritud väikesadam mereturisti vaatevinklist atraktiivne ei oleks.

Erinevates arengudokumentides on Käsmu sadamat käsitletud nii ajaloolise ning arendamist vajava sadamakohana kui ka Soome lahe väikesadamate võrgustiku osana.

Mati Jõgi
Arengu- ja planeeringuosakonna juhataja, Lääne-Viru maavalitsus

Mida arvab vallavanem?

Vihula vallavalitsus toetab igati valla arengut, kaasa arvatud Käsmu küla ja sadama arengut. Iseenesest mõistatavalt ei saa me uute arengute puhul mööda minna kogukonnast ja otsustada ilma piirkonna elanikke kaasamata. Vallavalitsus on püüdnud selgitada, et detailplaneeringu tulemus selgub alles

menetluse lõpus, mitte planeeringu alguses, kui avalikkusele lähteülesannet tutvustatakse.

Samuti ei ole võimalik, et detailplaneeringu lõpptulemus sõltub sellest, kes on lähteülesande koostaja või kes detailplaneeringut rahastab. See on otsene ja seejuures väga inetu vihje vallavolikogu pädevusele.

Valla nägemuses on lahenduseks

kõiki osapooli maksimaalselt arvestav planeering ning seda saab teha vaid ühise laua taha istudes ja kompromisse otsides, mitte planeeringuid lõpetades. Vallavalitsus loodab, et kogukond suudab veel lähiajal kokku panna kõiki osapooli esindava nn juhtgrupi, kellega detailplaneeringu lahendused ja mahud kokku leppida.

Lõppude lõpuks ei ole väheoluline ka see, et me ei ole hetkel valla eelarvestrateegias ette näinud mingeidki rahasummasid Käsmu Majaka Sadama arendamiseks.

Annes Naan
Vihula vallavanem

Käsmukas 50 aastat

Käsmuga on meie pere seotud nii minevikus, olevikus kui ka tulevikus. Tean, et 1712. aastal sündinud Preedikuri Jüri poeg Jürriska Preedik on minu esivanem. Emapoole vanaisa koju Keskkülla satustin esimest korda 4-kuuselt. Seitse aastat suvitasime perega Välja Salme juures, kuniks vanemad Mäealusele päris oma olemise ehitasid.

Kõik suved olen Käsmus veetnud. Lapsena lehma karjatanud ja karjatüdrukuna Ristu Ilda lehma lüpsnud, Orase Jüriga heinal käinud, Vilu Endliga kopliseid hobuseid toonud, Vahemetsa Liidega kanu talitanud. Rääkimata Sorru põldudel kartulimardika otsimisest ja Käsmu järve äärde metsa istutamisest. Meie

mõlemad lapsed on saanud veel õrrekanane mune pesast võtta ja teavad, et piim ei tulnud poe külmpapist, vaid Metsavahi Ilse lehma udarast.

Minu lapsepõlve meelde jäävad hetked olid ka varased hommikud sadamas, kui kaluripaadid merelt potsutades tulid ja lestavõrgud päästmiseks-puhastamiseks valmis pandi. Öhtupoole sai kalade vahelt Võrkneeme paadikuuris saepuru alt maarjajääda koukida ning lumesõda pidada. Haruharva võtsid Keskküla Volli ja Alfred Aavaste mind ka merele kaasa, kuid varakult tehti selgeks, et meri ei ole nalja ja mängu koht.

Ma ei sooviks ega teeks sellele külale kunagi midagi, mida südames õigeks ei peaks, sest Käsmu on andnud minule ja minu perele

mõõtnatult palju. Kariloomi enam pole, postkontor ja pood on kinni pandud. Praegune peremeheta sadamakoht on nukker. Ilusad ajad on olnud, aga elu peab edasi minema ka meie, meie laste ning lastelaste jaoks.

Käsmu on kirjutatud maailma mereajalukku iseseisva, uhke ja vääririka Kaptenikülana. Vahepealsed nõukogude aastad surusid kahjuks peale midagi muud. Ajalugu tagasi pöörata ei saa, kuid kas ei ole ometi aeg taastada see, millega Käsmu maailmakaardile kirjutati. Merendus!

Võtame pisut väiksema eesmärgi: kirjutame Käsmu Majaka Sadama Eestimaa merekaardile kui turvalise, lahke ja uhke! Sellega kirjutame Käsmu uuesti ka maailma merekaardidele, tehes kummarduse oma

esivanematele, kes Kristenbrunide ja Tiidemanide eestvedamisel olid nii laevaehitajad, koolitajad, kaptenid kui ka lihtsad ja vaprad meresõitjad.

Reet Hääl (Tamm - Kaaman)
Mäealuse talukoht

Käsmu eile, täna, homme

Käsmu tõi mind 1958. aasta suvi. Oli küntud rannaribade ja okastraatide aeg, aga sel ajal tulijad jäid ja ka minu vanematest said külas aastakümneteks omad inimesed. Saadi tihti kokku, puutepunkte oli palju – käidi paadi vastas, käidi bussi vastas; vahel asjapärast, valdavalt elu vaatamas ja uudiseid jagamas. Meeste asju aeti suitsuahjude juures, külarahvas saunatas ära kõik soovijad. Au sisse tõusis Käsmu kino. Aastad läksid, kadusid paadid, busse sai palju. Rahvas trehvas poetrepil, asju teadis ikka poeneiu. Saime rikkamaks, tulid autod, külapood kadus. Tänav jäi inimestest tühjaks. Vahel suveõhtuti emal külas käies sai jalutatud Lainelasse, aga ega seal oma rahvast polnud. Ikka rohkem nagu võõras-temaja vastuvõtt.

Meie lapsed ei sirgunud Käsmus. Suved läksid neil küll mere ääres, aga seda Hiiumaa lõunaotsas. Eks

emade juured ole ikka pikemad. Sõru otsa rahvas käis merd ja silmapiiri vaatamas ajaloolise sadama juures. Üheksakümnendate keskpaigas oli lähivaade seal trööstitu: kinnikasvanud meri, ekstreemspordile kutsuvad sadamasilla jäänused, roostetavad konstruktsioonid ja lääpas kalapunkti hoone. Eakad hiidlased teadsid rääkida, et õige vanasti võtnud seal aurik reisijaid peale, saanud sellega Tallinnani välja. Nooremad meenusid kadunud töökohti kakuaamid, kust kala hõbedase joana kohapeal kokkulöödud kastidesse voolas. Siis aga võtsid kohaliku elu vedamise oma kätte visiooniga vennad, kes uskusid sadama taassündi. Ega neil lihtne olnud, hingetugegi said nad esialgu ainult mõnelt paadi- ja merefännilt.

Oli mis oli, aga aastatuhande lõpuks sündiski sadam uuesti elule, nagu öeldakse, kaasaegses kontseptsioonis. Esimene kogu suures ümbruskonnas. Sai sinna ka Hiiumaa teine merevärav, hakkas käima külalisi meilt ja mujalt,

jalgsi ja meritsi. Mis veelgi olulisem – sadamast selle laiemas tähenduses sai ühendav mõõde omakandi rahvale. Sündisid kohvik ja pood. Mereõpetuseks lastele tehti väike jahtklubi Optimistidega ja palju muud. Sadamas ollakse koos tähtpäevadel, aga käiakse ka argitsi. Käisime meiegi mitu korda nädalas inimesi ja paate vaatamas, pannkooki söömas. Ei unune eksrompt sündinud muusikaõhtu ja ühiselt läbielatud spordihetked kohviku teleka ees.

Nüüd on lapsed suured, ise vana ja jälle Käsmus. Sadamateema on üleval siingi. Mulle tundub, et sadam on kogukonnale nagu aken majale. Aeg-ajalt heidad ikka pilgu taevasse ja tänavale. Viipad möödujale, et juttu puhuda. Kuuekümnendad ei tule kunagi tagasi, aga sadam võiks ju tulla! Jõudu plaani pidajatele ja ergast meelt oma rahvale, et asi kokku saaks!

Rein Reile
Käsmukas

Käsmu, merelaste sadam!

Meil on olnud palju juttu mereharidusest, selle tõusudest ja mõõnast. Oleme rääkinud vajadusest alustada laiapõhjalise merealase õppetööga juba hariduse algastmes. Eesti on ju mereriik! Käsmu sadam on ajalooliselt laevaehituse kants ja merehariduse sünnikoht. Ta asub pealinna lähedal, kuid vaatamata sellele pole ta kaotanud

oma kammerlikku iseloomu ja lihtsust. Kõigi nende mõtete pinnalt on sündinud nägemus Käsmu sadamast kui merelaste sadamast.

Käsmu sadamast saab tulevikus piirkonna kõige laste- ja peresõbralikum väikesadam. Sellest tuleb võrdsete fookuspunktidega sadam, kus lihtsate ja nutikate detailide kooskõla loob turvalise õhkkonnaga terviku. Siia luuakse Heureka keskuse võtmes hariduslik mänguala

ja jalgrattalaenus, siit saavad alguse matkarajad ja huvituurid. Käsmu sadamast saab omavahel seotud tervikteenuste sõlmpunkt, mis tõmbab ligi külalisi ja pakub paeluvat tööd kogukonnale.

Sadama kujundamisel on märksõnadeks sotsiaalne arhitektuur ja inimesekeskne disain. Arhitektuuris on peamine funktsionaalne loogika ja koha eripärast lähtuv esteetika. Sadamahoonest tuleb

moodne, ent välimuselt käsmukate kodukandile omane hoone, mida ümbritseb hoolikalt planeeritud avalik ala – kogukonna territoorium. Käsmu sadam areneb uniikaalseks ja terviklikuks keskkonnaks, mis rõõmustab põliselanikke ja üllatab külalisi.

Ionel Lehari
Identity OÜ loovjuht

Oodatud ankrukoht

Eesti on mereriik. 2/3 meie piirist on rannajoon. Meri on meid toitnud aastatuhandeid. Rannaküladest on sirgunud nii madruseid kui ka kapteneid, aga ka laevaehitajaid ja reedereid. Eesti rannaküladest ühe uhkema ajalooaga on vaieldamatult Käsmu, kus iga pere võib rääkida oma merelugusid ja kus kõikides kodudes on seinal või pildialbumis mõni oma suguvõsast tõusnud laevakapteni pilt.

Õnneks on tänane Eesti välja rabelenud võõrvõimu poolt pealesunnitud piirangutest, kus merele ja mereranda pääses üksnes erilubadega. Aasta-aastalt

külastab meie väikesadamaid üha enam mereturiste. Eesti riik on vastu võtnud merenduspoliitika, milles räägitakse ka väikesadamate võrgustiku arendamisest ja rannaäärse elukeskkonna edendamisest.

Käsmu sadama rajamine on õige tegu ja vältimatu vajadus. Tugevate meretraditsioonidega Käsmu vajab oma väikesadamat selleks, et võtta vastu külalisi ja pakkuda külaelanikele turvalist ja kaasaegset võimalust oma aluste hoidmiseks. Sadamad on aegade algusest peale olnud kohaliku kogukonda liitvad ja edendavad kohad. Sadamas on elu, sinna tahetakse tulla ja seal on mõnus olla. Sadam loob uusi töökohti ja seda

mitte üksnes otseselt sadamaga seotuna, vaid ka sadama läheduses ja läbi selle toimuva liikumise.

Olen purjetanud enam kui 50 aastat. Eesti suurima ja edukaima jahtklubi kommodoorina toetan igati Käsmu sadama rajamise mõtet ja loodan, et juba üsna varsti leiavad ka meie jahtklubi enam kui 600 liiget oma suvistel merereisidel üles imekauni Käsmu ja sinna rajatud vahva väikesadama.

Kalev Vapper
ESS Kalev Jahtklubi kommodoor,
2014 avamerepurjetamise maailmameister

*TOETA KÄSMU MEREVÄRAVA RAJAMIST,
KAPTENITEKÜLA VÄÄRIB SEDA!*